

Versie 2 september 2023

Pedagogisch en didactisch handelen 1

Bron: https://www.mbokompas.nl/wp-content/themes/mbokompas/images/home/MBO-GRAFISCH-LYCEUM-22_1024.webp

Studiejaar en studietraject	Leraar Pedagogiek voltijd tweede studiejaar, eerste semester enkele en dubbele bevoegdheid
Docenten en coördinatoren	Marte van den Hoed, Jacinta Molkenboer en Dion Sondervan

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Leeruitkomst Pedagogisch en didactisch handelen 1.....	4
Toelichting op leeruitkomst.....	4
Onderwijs en toetsvorm	5
Toetsmatrijs	7
Beoordelingsformulier	9
Toelichting op voorwaardelijke portfolio opdrachten.....	10
Bijlage 1 Opdrachtbeschrijving voorwaardelijke opdracht 1.....	18
Bijlage 2 Opdrachtbeschrijving voorwaardelijke opdracht 2.....	21
Bijlage 3 Opdrachtbeschrijving voorwaardelijke opdracht 3.....	23
Bijlage 4: Niveaus van het ZelCommodel.....	25
Bijlage 5: Overzicht interactievormen	28
Bijlage 6: Werkplekleren en professionaliseren	30

Inleiding

Deze handleiding geeft toelichting op Pedagogisch en didactisch handelen 1. Naast dat je het gehele tweede jaar 8 uur per week stageloopt, neem je ook deel aan diverse bijeenkomsten op de HvA.

Tijdens deze bijeenkomsten op de HvA ga je je onder andere verdiepen in je stage-onderwijsorganisatie, zorgstructuur, groepsdynamiek, creëren van een veilig klassenklimaat en het voeren van oplossingsgerichte coachgesprekken. Veel van wat je hier leert zul je verder onderzoeken op je stageschool en/of toepassen in jouw schoolpraktijk. Tijdens de bijeenkomsten kijk je ook naar je persoonlijke en professionele ontwikkeling middels coaching, intervisie en het verdiepen en inspireren van en met elkaar over uiteenlopende onderwijsthema's.

Het programma voor Pedagogisch en didactisch handelen 1 bevat meerdere verplichte opdrachten die de noodzakelijke kennisbases dekken. Met het aangeboden programma hebben wij getracht om een mogelijke route uit te stippelen waarmee je de verplichte criteria zou kunnen aantonen. Afwijken kan vaak wel maar altijd eerst in overleg met je docent en/of praktijkbegeleider.

Alle (verplichte) opdrachten worden formatief beoordeeld en kunnen als bewijs dienen tijdens je portfolio-assessment aan het einde van het semester. Voor meer informatie zie hoofdstuk Toetsvorm.

Leeruitkomst Pedagogisch en didactisch handelen 1

In samenwerking met peers en/of collega's stimuleer je de ontwikkeling en het leren van leerlingen/studenten door vanuit een onderzoekende houding leeractiviteiten te ontwerpen, realiseren en evalueren, waarbij je aansluit op de beginsituatie van de doelgroep, de context en de leerdoelen en gebruik maakt van passende leermiddelen en faciliteiten.

Je laat in jouw handelen zien dat je een veilig en ondersteunend leerklimaat kan stimuleren, passende en uitdagende interactie- en werkvormen inzet en rekening houdt met groepsprocessen die dit leerklimaat beïnvloeden. Je onderbouwt jouw pedagogisch en didactisch handelen op basis van actuele kennis en inzichten en jouw visie op het beroep.

Je hebt zicht op de zorgstructuur van de school en signaleert hulpvragen van individuele leerlingen/studenten en kan hier coachgesprekken met hen over voeren en de voortgang monitoren.

Je reflecteert vanuit de leerervaringen en met behulp van feedback op jouw persoonlijke en professionele houding en ontwikkeling en kan nieuwe persoonlijke leerdoelen formuleren en hier met enige begeleiding systematisch aan werken.

Toelichting op leeruitkomst

Alle domeinen zijn te onderscheiden maar niet te scheiden van elkaar en daarom hebben we ervoor gekozen om een uitgebreide leeruitkomst te formuleren. Om inzicht en overzicht te creëren op de inhoud, vaardigheden en attitude die in de leeruitkomst beschreven staan hebben wij per domein diverse kenmerkende criteria en subcriteria beschreven die passen bij leerjaar 2 semester 1. Voor meer duiding zie beoordelingsformulier.

Onderwijs en toetsvorm

Context jaar 2

Het onderwijs en de toetsing op de HvA en het werkplekleren op de stageschool zijn in deze module geïntegreerd. De student dient gedurende het semester alle criteria per domein zichtbaar te maken voor de assessor. Dit gebeurt middels een geschreven eindevaluatie waarin verwezen wordt naar verzamelde bewijzen in het portfolio zoals opdrachten, verslagen, feedback, etc. en een beoordelings- en ontwikkelingsgesprek. De criteria dienen zichtbaar te worden op niveau B/C van het ZelCommodel (zie bijlage). De student wordt begeleid in het leerproces door zowel de coaches en docenten op de HvA als de werkplekbegeleider op de stageschool en leert ook doormiddel van feedback van de leerlingen/studenten.

Onderwijs en werkplekleren

Het onderwijs op de HvA wordt vormgegeven middels verschillende bijeenkomsten. Alle bijeenkomsten, thuisopdrachten en het werkplekleren dragen bij aan het behalen van de criteria voor Pedagogische en didactisch handelen 1. Op de HvA worden lessen aangeboden voor Pedagogische en didactisch handelen 1 waarin theorie wordt aangeboden en een verbinding wordt gelegd met de praktijk. Tijdens de lessen Werkplekleren en professionaliseren wordt er aandacht besteed aan de professionele ontwikkeling van de student in de context van de beroepspraktijk (het werkplekleren) en wordt er dit jaar veel aandacht besteed aan het nemen van regie met betrekking tot het eigen leer- en ontwikkelproces. Tijdens het werkplekleren voert de student opdrachten van de HvA en de opleidingsschool uit en werkt aan eigen leerdoelen die afgestemd zijn op de zes domeinen zoals beschreven in het beoordelingsformulier. Hiernaast zijn er ook nog bijeenkomsten ingepland om als leergemeenschap samen te komen. Docenten en studenten vullen deze bijeenkomsten gezamenlijk in.

In bijlage 7 wordt de inhoud van werkplekleren en de professionaliseringslessen verder toegelicht.

De toetsvorm betreft een portfolio-assessment dat uit twee onderdelen bestaat:

1 Portfolio in Portflow:

Schriftelijke evaluatie en onderbouwing van de 6 domeinen op streefniveau (max. 400 woorden per domein) met verwijzing naar bewijsstukken (max. 18 bewijsstukken). Alle voorwaardelijke opdrachten worden in het portfolio opgenomen, evenals schriftelijke evaluaties met verwijzingen naar bewijsstukken. Alle voorwaardelijke opdrachten dienen voldaan te zijn. Het portfolio wordt bevroren en dat wordt een week voor het gesprek ingeleverd via Brightspace en met de werkplekbegeleider gedeeld.

Student levert het portfolio vijf werkdagen voorafgaand aan het beoordelings- en ontwikkelingsgesprek in bij de werkplekbegeleider en HvA assessor. Indien het assessment niet door kan gaan mist de student een kans en wordt in overleg met wpl en HvA assessor een datum voor de herkansing ingepland. Aangeven dat voorwaardelijke opdrachten met voldoende moeten zijn afgerond om assessment in te gaan?

2 Portfolio-assessment op de stage:

Een assessment van 20-30 minuten op basis van het portfolio over het behalen van het streefniveau en het inzichtelijk maken van de leer- en ontwikkelpunten gericht op de zes dimensies uitgewerkt voor semester 1 jaar 2. Ter voorbereiding op het assessment heeft de HvA assessor in semester 1 ten minste één lesmoment van de student bezocht en nabesproken. Het assessment volgt de volgende stappen:

1. De student heeft tijdens een tussenevaluatie rond het begin van blok 2 feedback van de werkplekbegeleider en HvA coach verzameld en dit genoteerd in het beoordelingsformulier.
2. De student zorgt dat dit beoordelingsformulier een week voor het assessment bij de werkplekbegeleider/schoolopleider en HvA assessor is ingeleverd.
3. Voor het assessment geeft de werkplekbegeleider uiterlijk 24 uur van tevoren een geschreven toelichting per domein. Dit deelt de wpb/so voor het assessment met de HvA assessor.
4. De werkplekbegeleider en/of schoolopleider is/zijn bij het assessment op de stageschool aanwezig en geeft/geven input voor de beoordeling.
5. De assessor (HvA coach) doet samen met de werkplekbegeleider/schoolopleider een voorgenomen besluit wat de beoordeling wordt.
6. Na het gesprek zal deze beoordeling in het docenten- en assessorenteam van de HvA worden besproken en pas daarna krijgt de student te horen of het assessment is behaald, niet behaald of behaald mits bijvoorbeeld vormcriteria of kleine aanvulling verbeterd worden.

Urenverantwoording

15 ec = 420 uur

Stage: 8 uur x 20 weken	160
Lessen: 6,66 uur x 14 weken	92
Voorbereidingen voor de lessen	28
Voorwaardelijke opdrachten 119	120
Portfolio en voorbereiding eindevaluatie	20
Totaal	420 uur

Toetsmatrijs

	Aantal EC's: 15	Jaar 2 Semester 1
Leeruitkomst		
<p>In samenwerking met peers en/of collega's stimuleer je de ontwikkeling en het leren van leerlingen/studenten door vanuit een onderzoekende houding leeractiviteiten te ontwerpen, realiseren en evalueren, waarbij je aansluit op de beginsituatie van de doelgroep, de context en de leerdoelen en gebruik maakt van passende leermiddelen en faciliteiten.</p> <p>Je laat in jouw handelen zien dat je een veilig en ondersteunend leerklimaat kan stimuleren, passende en uitdagende interactie- en werkvormen inzet en rekening houdt met groepsprocessen die dit leerklimaat beïnvloeden. Je onderbouwt jouw pedagogisch en didactisch handelen op basis van actuele kennis en inzichten en jouw visie op het beroep.</p> <p>Je hebt zicht op de zorgstructuur van de school en signaleert hulpvragen van individuele leerlingen/studenten en kan hier coachgesprekken met hen over voeren en de voortgang monitoren.</p> <p>Je reflecteert vanuit de leerervaringen en met behulp van feedback op jouw persoonlijke en professionele houding en ontwikkeling en kan nieuwe persoonlijke leerdoelen formuleren en hier met enige begeleiding systematisch aan werken.</p>		
1. Pedagogisch handelen: Je creëert een stimulerend pedagogisch klimaat		
Je stimuleert een veilig en ondersteunend pedagogisch leerklimaat in het contact met en de begeleiding van leerlingen/studenten in zowel kleine als grote groepen (een hele klas) door je kennis met betrekking tot de ontwikkeling en behoeften van de leerling(en)/student(en) en groepsprocessen, toe te passen.	Doen (Miller)	1/6
2. Didactisch handelen: Je stimuleert de ontwikkeling en het leren van de leerlingen/studenten		
Je stimuleert het leren en de ontwikkeling van de leerlingen/studenten in zowel kleine als grote groepen (een hele klas) door middel van het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van onderwijsactiviteiten en lessen waarbij je je kennis met betrekking tot de beginsituatie en (leer- en taal) behoeften van de leerlingen/studenten, de context van het vak en de school, lesdoelen, lesopbouw en samenhang, directe instructie, uitdagende leermiddelen en werkvormen, evalueren van leren interactievormen en oplossingsgerichte coaching toepast. Je kan je lessen doelmatig en gestructureerd uitvoeren.	Doen (Miller)	1/6
3. Vakinhoud: Je beheerst de inhoud van je vak(ken) in relatie tot de (les)praktijk		
Je kan toelichten waarvoor je opleidt en kan globaal een verband leggen tussen de leerstof en de kerndoelen/eindtermen/ kwalificatiedossiers van de opleiding. Je beheerst de lesstof en stemt deze af op de beginsituatie van de leerlingen/studenten.	Doen (Miller)	1/6
4. Professionele identiteit: Je handelt professioneel en kunt je professionele ontwikkeling zelf vormgeven		
Je gedraagt je als een docent en reflecteert kritisch en methodisch op je persoonlijke en professionele ontwikkeling ten aanzien van jouw professionele identiteit als docent waarbij je gebruik maakt van 360° feedback, refereert naar praktijkvoorbeelden en jouw visie op het docentschap en onderwijs. Naar aanleiding van je reflectie stel je persoonlijke leerdoelen op en werkt hier systematisch aan onder begeleiding van je coach.	Doen (Miller)	1/6

5. Innoverend vermogen: Je ontwikkelt passende en innovatieve interventies door middel van methodisch onderzoek		
Je hebt een open en nieuwsgierige houding, stelt kritische vragen over pedagogische en didactische situaties en je zet onderzoeksvaardigheden in om je onderwijs vorm te geven en oplossingen te onderzoeken betreffende jouw vragen en gesignaleerde knelpunten. Hierbij kun je vragen en situaties vanuit verschillende perspectieven bekijken.	Doen (Miller)	1/6
6. Samenwerken: Je werkt constructief samen binnen de verschillende leergemeenschappen en met alle relevante en betrokken partijen op de scholen		
Je werkt constructief samen binnen de verschillende leergemeenschappen door je proactief op te stellen, verantwoordelijkheid te nemen voor je eigen gedrag, bijdrage en het groepsproces en professioneel te communiceren, zowel mondeling als schriftelijk op 3F/B-2 niveau. Je verkent actief de (stage)schoolorganisatie en voert onder begeleiding taken uit.	Doen (Miller)	1/6

Beoordelingsformulier

Beoordelingsformulier Pedagogisch en didactisch handelen 1 2023-2024

Student:		Studentnummer:	
HvA assessor:		Datum:	
Werkplekbegeleider:		Voorwaarden:	
Schoolopleider:		Cijfer:	
<p>Voorwaardelijke opdrachten: alle voorwaardelijke opdrachten dienen voldoende te zijn en aan de criteria in de opdrachtbeschrijvingen te voldoen. De voorwaardelijke opdrachten zijn opgenomen in het portfolio en worden gedeeld met zowel de werkplekbegeleider als de HvA coach.</p>			
Opdracht 1 creëren en behouden van een positief en veilig klassenklimaat *		Voldaan / Niet voldaan	
Opdracht 2 formuleren en onderbouwen van een visie op leren en lesgeven *		Voldaan / Niet voldaan	
Opdracht 3 twee oplossingsgerichte coach-gesprekken gevoerd en geëvalueerd *		Voldaan/ Niet voldaan	
Alle voorwaardelijke portfolio-opdrachten zijn ingeleverd op Brightspace, nagekeken en voorzien van feedback van minstens een medestudent (per opdracht iemand anders).		Voldaan/ Niet voldaan	
Heeft gemiddeld (20 weken x 8 uur) stage gelopen (urenverantwoordingsformulier is ingevuld en ondertekend door stage).		Voldaan/ Niet voldaan	
Heeft voldaan aan de acties en richtlijnen zoals beschreven in de toetsvorm.		Voldaan/ Niet voldaan	
Zowel mondeling als schriftelijk wordt er minimaal op niveau B-2/3F gecommuniceerd en wordt voldaan aan de Vormcriteria pedagogiek 2018-2019.pdf (adobe.com) .		Voldaan/ Niet voldaan	
Je bent aanwezig en actief betrokken bij alle bijeenkomsten op de HvA (leergemeenschap), je mag maximaal 2 bijeenkomst per blok missen en dient daarvoor een vervangende opdracht te maken.		Voldaan/ Niet voldaan	

*

Toelichting op voorwaardelijke portfolio opdrachten (studenten ontvangen volgend jaar per opdracht een aparte beschrijving):

Voorwaardelijke opdracht 1:

Mondeling reflecteren op beeldopname/compilatie en het geven van feedback tijdens het creëren behouden van een positief en veilig klassenklimaat, zie bijlage 1.

Voorwaardelijke opdracht 2:

Visie op leren en lesgeven formuleren en onderbouwen vanuit (leer)theorie, zie bijlage 2.

Voorwaardelijke opdracht 3:

Je voert twee oplossingsgerichte gesprekken met een leerling/student met een lichte studie- en/of leervraag. Beide gesprekken neem je op film op. Je selecteert uit beide gesprekken een aantal fragmenten waarmee je de vier stappen van het oplossingsgerichte gesprek en de onderliggende niet-weten vaardigheden het beste aan kunt tonen. Vervolgens reflecteer je mondeling op jouw opbouw en uitvoering van de twee gesprekken, zie bijlage 3.

Werkplekieren en professionaliseren

Criteria die groen gemarkeerd zijn komen aan bod tijdens het werkplekieren en/of professionaliserings bijeenkomsten, op pagina 5 van dit document zijn de criteria in de toetsvorm beschreven.

Alle opdrachten en criteria hebben betrekking op de verschillende dimensies, echter hebben wij middels kleurcodering aangegeven waar de accenten liggen van de verschillende onderdelen en opdrachten van pedagogisch didactisch handelen 1 en werkplekieren en professionaliseren jaar 2 semester 1.

Beoordelingsnormen	Boven streefniveau	Subcriteria op streefniveau	Onder streefniveau
Domein 1 Pedagogisch handelen: <i>Je creëert een stimulerend pedagogisch klimaat</i>	2 Punten	1 Punt	0 Punten
<i> criterium jaar 2 semester 1:</i> Je stimuleert een veilig en ondersteunend pedagogisch leerklimaat in het contact met en de begeleiding van leerlingen/studenten in zowel kleine als grote groepen (een hele klas) door je kennis met betrekking tot de ontwikkeling en behoeften van de leerling(en)/student(en) en groepsprocessen, toe te passen.	Toont subcriteria boven streefniveau aan in verschillende contexten en vanuit diverse (wetenschappelijke) perspectieven.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je laat zien dat je de voorwaarden van een positief pedagogisch leerklimaat kunt stimuleren en daarop kritisch kunt reflecteren. 2. Je hebt kennis van en inzicht in theorieën over groepsfenomenen, groepsdynamica, conflicthantering en sociaalpsychologische processen (zoals pesten, groepsdruk en uitsluiting) en je kunt hierin je handelen rekening mee houden. 3. Je laat zien en onderbouwd dat je inzicht hebt in wat er nodig is om orde te houden door het inzetten van verbale en non-verbale communicatie met behulp van onder andere de dramatrainingen en gebruikmakend van de Roos van Leary. 4. Je hebt inzicht in wat er nodig is om adequaat klassenmanagement te realiseren en leiding en begeleiding te geven aan groepen studenten. 5. Je hebt inzicht in je ontwikkeling en formuleert op basis hiervan een persoonlijk en/of professioneel leerdoel waarvoor je een plan van aanpak opstelt, uitvoert en evalueert. 	Subcriteria en criterium zijn nog onvoldoende aangetoond.
Tussenevaluatie: feedback van wpb en HvA (opgehaald en genoteerd door student)			
Toelichting van wpb ter voorbereiding op de eindevaluatie (genoteerd door wpb vóór het eindgesprek)			
Feedback van wpb/schoolopleider en HvA assessor n.a.v. het eindgesprek			

Dimensie 2 Didactisch handelen: <i>Je stimuleert de ontwikkeling en het leren van de leerlingen/studenten.</i>	2 Punten	1 Punt	0 Punten
Criterion jaar 2 semester 1: Je stimuleert het leren en de ontwikkeling van de leerlingen/studenten in zowel kleine als grote groepen (een hele klas) door middel van het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van onderwijsactiviteiten en lessen waarbij je je kennis met betrekking tot de beginsituatie en (leer- en taal) behoeften van de leerlingen/studenten, de context van het vak en de school, lesdoelen, lesopbouw en samenhang, directe instructie, uitdagende leermiddelen en werkvormen, evalueren van leren interactievormen en oplossingsgerichte coaching toepast. Je kan je lessen doelmatig en gestructureerd uitvoeren.	Toont subcriteria boven streefniveau aan in verschillende contexten en vanuit diverse (wetenschappelijke) perspectieven.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je geeft zelfstandig les(onderdelen) en kunt, door het onderzoeken van de beginsituatie en (leer- en taal) behoeften van de leerlingen/studenten binnen de context van het vak en de school, hiervoor passende en uitdagende les- en/of leerdoelen formuleren en leermiddelen en werkvormen inzetten binnen een correct opgebouwde les. Op de effectiviteit van je handelen kun je kritisch reflecteren. 2. Je hebt kennis van en inzicht in didactische benaderingen, concepten, zoals CAR, de zes rollen van de leraar, directie instructie en (digitale) modellen en past deze toe in je lessen. 3. Je kunt onderbouwen welke interactievorm in welke situatie geschikt is en hebt hiermee aantoonbaar geoefend met leerlingen/studenten. 4. Je hebt de ontwikkeling van studenten/leerlingen gestimuleerd door het voeren van oplossingsgerichte gesprekken over een lichte studie- en/of leervraag en hierop gereflecteerd. 5. Je hebt inzicht in je ontwikkeling en formuleert op basis hiervan een persoonlijk en/of professioneel leerdoel waarvoor je een plan van aanpak opstelt, uitvoert en evalueert. 	Subcriteria en criterium zijn nog onvoldoende aangetoond.
Tussenevaluatie: feedback van wpb en HvA (opgehaald en genoteerd door student)			
Toelichting van wpb ter voorbereiding op de eindevaluatie (genoteerd door wpb vóór het eindgesprek)			

Feedback van wpb/schoolopleider en HvA assessor n.a.v. het eindgesprek			
Domein 3 Vakinhoud: <i>Je beheerst de inhoud van je vak(ken) in relatie tot de (les)praktijk.</i>	2 Punten	1 Punt	0 Punten
<i> criterium jaar 2 semester 1:</i> Je kan toelichten waarvoor je opleidt en kan globaal een verband leggen tussen de leerstof en de kerndoelen/eindtermen/kwalificatiedossiers van de opleiding. Je beheerst de lesstof en stemt deze af op de beginsituatie van de leerlingen/studenten.	Toont subcriteria boven streefniveau aan in verschillende contexten en vanuit diverse (wetenschappelijke) perspectieven.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je kan toelichten waarvoor je opleidt en kan globaal een verband leggen tussen de leerstof en de kerndoelen/eindtermen/kwalificatiedossiers van de opleiding. 2. Je toont aan dat je een vak(onderdeel) hebt bestudeerd en onderzocht hoe je, afgestemd op de beginsituatie, de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier kunt samenstellen en deze afstemmen met collega's. 3. Je laat zien dat je wat betreft de vakinhoud van je lessen boven de stof staat. 4. In het geven van les(onderdelen) benoem je regelmatig de relevantie van je onderwijs. 5. Je hebt inzicht in je ontwikkeling en formuleert op basis hiervan een persoonlijk en/of professioneel leerdoel waarvoor je een plan van aanpak opstelt, uitvoert en evalueert. 	Subcriteria en criterium zijn nog onvoldoende aangetoond.
Tussenevaluatie: feedback van wpb en HvA (opgehaald en genoteerd door student)			
Toelichting van wpb ter voorbereiding op de eindevaluatie (genoteerd door wpb vóór het eindgesprek)			

Feedback van wpb/schoolopleider en HvA assessor n.a.v. het eindgesprek			
Domein 4 Professionele identiteit: <i>Je handelt professioneel en kunt je professionele ontwikkeling zelf vormgeven.</i>	2 Punten	1 Punt	0 Punten
<i> criterium jaar 2 semester 1:</i> Je gedraagt je als een docent en reflecteert kritisch en methodisch op je persoonlijke en professionele ontwikkeling ten aanzien van jouw professionele identiteit als docent waarbij je gebruik maakt van 360° feedback, refereert naar praktijkvoorbeelden en jouw visie op het docentschap en onderwijs. Naar aanleiding van je reflectie stel je persoonlijke leerdoelen op en werkt hier systematisch aan onder begeleiding van je coach.	Toont subcriteria boven streefniveau aan in verschillende contexten en vanuit diverse (wetenschappelijke) perspectieven.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je bent je bewust van je voorbeeldrol als docent, je bent voorbereid en houdt je aan gemaakte afspraken. 2. Je kunt met behulp van 360 graden feedback methodisch reflecteren op eigen handelen en ontwikkeling. Je verwijst hierbij naar praktijkvoorbeelden. 3. Je kunt je handelen toelichten vanuit een eigen visie op leren en lesgeven en dit onderbouwen met (leer)theorie. 4. Je werkt aan je professionele ontwikkeling door onder andere het lezen van vakliteratuur en houdt je professionele ontwikkeling bij in reflectielogboeken. 5. Je hebt inzicht in je ontwikkeling en formuleert op basis hiervan een persoonlijk en/of professioneel leerdoel waarvoor je een plan van aanpak opstelt, uitvoert en evalueert. 	Subcriteria en criterium zijn nog onvoldoende aangetoond.
Tussenevaluatie: feedback van wpb en HvA (opgehaald en genoteerd door student)			
Toelichting van wpb ter voorbereiding op de eindevaluatie (genoteerd door wpb vóór het eindgesprek)			

Feedback van wpb/schoolopleider en HvA assessor n.a.v. het eindgesprek			
Domein 5 Innoverend vermogen: <i>Je ontwikkelt passende en innovatieve interventies door middel van methodisch onderzoek.</i>	2 Punten	1 Punt	0 Punten
Criterion jaar 2 semester 1: Je hebt een open en nieuwsgierige houding, stelt kritische vragen over pedagogische en didactische situaties en je zet onderzoeksvaardigheden in om je onderwijs vorm te geven en oplossingen te onderzoeken betreffende jouw vragen en gesignaleerde knelpunten. Hierbij kun je vragen en situaties vanuit verschillende perspectieven bekijken.	Toont subcriteria boven streefniveau aan in verschillende contexten en vanuit diverse (wetenschappelijke) perspectieven.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je doet onderzoek naar voorzieningen en instanties die een rol spelen in de zorg voor leerlingen met speciale behoeften, zowel intern als extern (denk aan ambulante leerlingenzorg, leerplichtconsulenten, interne begeleiding, zorgcoördinator en ZAT (Zorg Advies Team). 2. Je zet onderzoeksvaardigheden in om onderwijs vorm te geven en antwoorden en oplossingen te krijgen op de door jouw gesignaleerde vragen en knelpunten. 3. Je kunt voorbeelden geven van situaties waarbij je vanuit verschillende perspectieven hebt gekeken naar je handelingsalternatieven. 4. Je hebt inzicht in je ontwikkeling en formuleert op basis hiervan een persoonlijk en/of professioneel leerdoel waarvoor je een plan van aanpak opstelt, uitvoert en evalueert. 	Subcriteria en criterium zijn nog onvoldoende aangetoond.
Tussenevaluatie: feedback van wpb en HvA (opgehaald en genoteerd door student)			
Toelichting van wpb ter voorbereiding op de eindevaluatie (genoteerd door wpb vóór het eindgesprek)			

Feedback van wpb/schoolopleider en HvA assessor n.a.v. het eindgesprek			
Domein 6 Samenwerken: <i>Je werkt constructief samen binnen de verschillende leergemeenschappen en met alle relevante en betrokken partijen op de scholen.</i>	2 Punten	1 Punt	0 Punten
Criterium jaar 2 semester 1: Je werkt constructief samen binnen de verschillende leergemeenschappen door je proactief op te stellen, verantwoordelijkheid te nemen voor je eigen gedrag, bijdrage en het groepsproces en professioneel te communiceren, zowel mondeling als schriftelijk op 3F/B-2 niveau. Je verkent actief de (stage)schoolorganisatie en voert onder begeleiding taken uit.	Toont subcriteria boven streefniveau aan in verschillende contexten en vanuit diverse (wetenschappelijke) perspectieven.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je werkt constructief samen binnen de verschillende leergemeenschappen (stage en HvA) door je proactief op te stellen en verantwoordelijkheid te nemen voor je eigen gedrag, bijdragen en het groepsproces. 2. Je kunt je communicatie in woord en schrift afstemmen op je doelgroep. 3. Je neemt deel aan vergaderingen/overleg en draagt bij aan schoolbrede activiteiten (bijvoorbeeld een rol tijdens de open dag). Je stemt je taken en werkzaamheden af met je werkplekbegeleider. 4. Je hebt inzicht in je ontwikkeling en formuleert op basis hiervan een persoonlijk en/of professioneel leerdoel waarvoor je een plan van aanpak opstelt, uitvoert en evalueert. 	Subcriteria en criterium zijn nog onvoldoende aangetoond.
Tussenevaluatie: feedback van wpb en HvA (opgehaald en genoteerd door student)			
Toelichting van wpb ter voorbereiding op de eindevaluatie (genoteerd door wpb vóór het eindgesprek)			
Feedback van wpb/schoolopleider en HvA assessor n.a.v. het eindgesprek			

Totaal te behalen punten	12
Behaalde punten	...

Normering

Alle criteria moeten minstens 1 punt krijgen om tot een voldoende beoordeling te komen**. Omrekentabel van punten naar cijfer:

- Excellent: 6 criteria zijn boven streefniveau beoordeeld (cijfer 10)
- Zeer goed: 5 criteria zijn boven streefniveau, geen criterium is onder streefniveau (cijfer 9)
- Goed: 3 of 4 criteria zijn boven streefniveau, geen criterium is onder streefniveau (cijfer 8)
- Ruim voldoende: 1 of 2 criteria zijn boven streefniveau, geen criterium is onder streefniveau (cijfer 7)
- Voldoende: alle criteria zijn op streefniveau (cijfer 6)
- Onvoldoende: 1 criterium is onder streefniveau (cijfer 5)
- Onvoldoende: 2 criteria zijn onder streefniveau (cijfer 4)
- Onvoldoende: 3 criteria zijn onder streefniveau (cijfer 3)
- Onvoldoende: 4 criteria zijn onder streefniveau (cijfer 3)
- Onvoldoende: 5 of 6 criteria zijn onder streefniveau (cijfer 3)

Feedback/overige opmerkingen:

* Bij vragen over het examenreglement raadpleeg dan eerst de website Examencommissie Pedagogiek via: [Examencommissie Pedagogiek \(sharepoint.com\)](http://sharepoint.com)

**een onvoldoende onderdeel (onder streefniveau) kan herkanst worden bij het officiële herkansingsmoment.

Bijlage 1

Opdrachtbeschrijving voorwaardelijke opdracht 1:

Creëren en behouden van een positief en veilig klassenklimaat

Samenvatting

Met een beeldopname + mondelinge verantwoording en een schriftelijke beschrijving + verantwoording van een les toon je een deel van de leeruitkomst aan die is geformuleerd voor semester 1. Je laat aan de hand van jouw opdrachten zien dat je een veilig en ondersteunend leerklimaat kunt stimuleren, passende en uitdagende interactie- en werkvormen inzet en rekening houdt met groepsprocessen die het leerklimaat beïnvloeden. Je onderbouwt jouw pedagogisch en didactisch handelen met actuele kennis en inzichten. Je reflecteert vanuit de leerervaringen op jouw persoonlijke en professionele houding en ontwikkeling.

Context

Binnen en buiten de lessen, bijvoorbeeld op stage en tijdens samen- en zelfstudiemomenten ga je je verdiepen in en oefenen met belangrijke pedagogisch-didactische inhoud. Tijdens de lessen op de HvA zal je ook meerdere vaardigheden oefenen bijvoorbeeld door het verzorgen van een practicum in een les en het volgen van een drama-training.

Benodigde literatuur:

- Ebbens, S. & Ettekoen, S. (2020). *Effectief leren*. Groningen/Houten: Noordhoff (vijfde druk).
- Ebbens, S. & Ettekoen, S. (2016). *Samenwerkend leren*. Groningen/Houten: Noordhoff (vierde druk).
- Geerts, W. & Kralingen, van R. (2020). *Handboek voor Leraren*. Uitgeverij Coutinho.
- Marzano, R. & Miedema, W. (2018). *Leren in 5 dimensies*. Assen: Van Gorcum
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Uitgeverij Pica.
- Aanvullende bestanden en/of artikelen op Brightspace.

Opdracht

Mondeling onderdeel

De mondelinge opdracht bestaat uit een beeldopname van één van de lessen die je hebt gegeven in het v(mbo) met een mondelinge verantwoording. Je bekijkt in welk deel je de doelen van Pedagogisch en Didactisch handelen 1 het meest terugziet: bijvoorbeeld de interactie tussen jou en de klas en de interactie tussen de studenten onderling. Dat onderdeel van de les ga je verantwoorden vanuit de theorie: dimensies 1 en 5 van Marzano, de CAR -theorie en de Rollen van de leraar van Slooter, klassenklimaat en groepsprocessen en aanvullende literatuur gedeeld op Brightspace. Vanuit de theorie ga je in op vragen als: hoe motiveer jij de studenten en hoe draag je zorg voor een veilig klassenklimaat? Vervolgens ga je de andere beoordelingscriteria na: wat wordt waar zichtbaar? Wat ontbreekt wellicht en hoe zou je dat een andere keer anders doen? Je reflecteert ter voorbereiding dus op je beeldopname. Tijdens de mondelinge toets laat je vervolgens je beeldopname zien waarbij je een mondelinge verantwoording doet vanuit de theorie en mondeling reflecteert.

De opdracht wordt in de loop van blok twee gepresenteerd in kleine groepen die bestaan uit maximaal vijf studenten en (wanneer de organisatie dit toelaat) twee beoordelaars. De twee beoordelaars zijn de examinatoren vanuit de HvA die in onderling overleg tot een beoordeling komen.

Schriftelijk onderdeel

Het schriftelijke onderdeel bestaat uit een uitgeschreven les voor het (v)mbo in de vorm van een lesvoorbereidingsformulier (zie voor format Brightspace) met een verantwoording en een reflectie op de lessen die op de HvA zijn gegeven. In de verantwoording van de ontwikkelde les is gebruik gemaakt van de aangeboden theorie zoals de Taxonomie van Bloom, het OUT model en verschillende aspecten van de beginsituatie van de groep waar je de les voor hebt ontwikkeld.

Criteria en beoordeling

Criteria mondeling onderdeel:

- Je kunt aan de hand van beeldmateriaal van een opgenomen les in het (v)mbo verantwoorden hoe je de aangeboden (en hierboven beschreven) theorie(en) hebt toegepast in de klas.
- Je kunt middels beeldopname laten zien op welke manier je zorgt voor een vriendelijk, positief en veilig leerklimaat.
- Je kunt middels beeldopname laten zien hoe je zowel verbaal als non-verbaal orde houdt in de klas.
- Je kunt aan de hand van beeldmateriaal van een opgenomen les in het (v)mbo, reflecteren op je interactie met de klas.

Criteria schriftelijk onderdeel:

- Je kunt verantwoorden hoe je de lessen laat aansluiten op de beginsituatie van de klas in het (v)mbo.
- Je kunt 1 lesvoorbereidingsformulier voor je (v)mbo-lessen volledig en correct invullen.
- Je kunt vanuit de (hierboven beschreven) theorie verantwoorden welke didactische keuzes je hebt gemaakt en waarom deze passend zijn.
- Je kunt kritisch reflecteren op de training en je ontwikkelde lessen voor (v)mbo en hbo.

Voorwaarden die aan de beeldopname worden gesteld:

- De beeldopname is afkomstig van één les;
- In de beeldopname zijn in ieder geval twee lesfasen te zien;
- In de opgenomen les zijn minimaal 10 studenten aanwezig;
- De beeldopname bestaat uit een zoveel mogelijk aaneengesloten beeld (in totaal niet meer dan 4 'cuts');
- Uit de beeldopname is af te leiden hoe jij interactie hebt met de klas;
- Jij bent goed zichtbaar op beeld en de klas die je lesgeeft zoveel mogelijk ook.

Zorg voor een kwalitatief goede opname. Let op de camerastand (tegenlicht, zicht op de klas en let op eventuele externe ruis).

Voorwaarden die aan de schriftelijke opdracht worden gesteld:

De schriftelijke toets bestaat uit de volgende onderdelen:

- Inhoudsopgave
- Inleiding (max ½ pag.)
- Verantwoording les 1 (max 1 pag.)
- Reflectie op didactisch practicum en trainingen
- Literatuurlijst
- Bijlage 1 Lesvoorbereidingsformulier 1 inclusief reflectie op gemaakte les.
- Overige bijlagen zoals PowerPoint en lesmateriaal

- N.B. We houden ons aan de vormcriteria van de HvA (APA-richtlijnen, taaltechnisch in orde etc.)

Koppeling met domeinen en criteria jaar 2, semester 1

In het beoordelingsformulier vind je in **geel gearceerd** terug aan welke beoordelingscriteria je middels deze opdracht werkt.

Bijlage 2

Opdrachtbeschrijving voorwaardelijke opdracht 2:

Visie op onderwijs

Samenvatting

Wat is mijn visie op onderwijs en hoe ziet mijn beroepsidentiteit als docent eruit?

In deze opdracht beschrijf je jouw visie op het docentschap. Hierbij wordt verwacht dat je laat zien hoe je met je eigen sterke en zwakke kanten op een eigen wijze inhoud geeft aan het docentschap: wat is mijn beroepsidentiteit? Wat voor docent wil ik eigenlijk worden? Wat vind ik nu echt belangrijk? Hoe ga ik me profileren?

Een visie is een combinatie van je eigen mening, kennis en inzicht. Een visiestuk is een argumentatieve tekst. Dit betekent dat je stelling neemt en argumenten bij je standpunt geeft. Een visie is altijd geschreven in de ik-vorm.

In PPO word je begeleid in de ontwikkeling van je visie. Bij het schrijven van een visie kun je beginnen bij je eigen ervaring tot nu toe in de onderwijspraktijk. Op basis daarvan vorm je een mening die je verbreedt met behulp van theorie en andere bronnen. Dit alles vormt een visie. Het kan ook zo zijn dat een uitspraak vanuit de theorie of een andere bron je aanspreekt en je dit als uitgangspunt neemt bij het schrijven van je visie. Je toetst dan de uitspraak aan je eigen ervaring en andere theorieën en bronnen.

Context

Binnen en buiten de lessen, bijvoorbeeld op stage en tijdens samen- en zelfstudiemomenten ga je je verdiepen in en oefenen met belangrijke pedagogisch-didactische inhoud. Voor de visie kun je echter ook gebruik maken van ervaringen en inspiratie die je opdoet buiten de opleiding.

Benodigde literatuur:

Alle literatuur die binnen de opleiding wordt aangeboden.

Opdracht

In je visie ga je in op verschillende rollen van de docent zoals die van pedagoog, vakdidacticus en organisator. In de context van de school en in een team van collega's. De school zelf staat weer in een ruimere maatschappelijke context. Onderdelen van je visie zijn:

1. Leren en lesgeven: wat motiveert leerlingen, hoe leren leerlingen te leren; wat hebben leerlingen nodig om jouw vak te leren; wat is de rol van de docent daarbij? Welke didactische en pedagogische principes zijn terug te vinden in jouw manier van lesgeven? Wat maakt jou een goede docent?
2. Pedagogische taak: hoe is de interactie tussen leraar en de leerlingen, hoe zou je willen dat deze was en hoe probeer je dat te bereiken? Welke normen en waarden wil jij de leerlingen meegeven?
3. Maatschappelijke functie en doel van onderwijs op micro-, meso en macroniveau: wat is de relatie tussen onderwijs en samenleving, waarom moeten leerlingen naar school? Welke ethische en maatschappelijke vraagstukken leven er op dit moment? Hoe zijn deze van invloed op het onderwijs: de organisatie als geheel en jouw lessen?

Je bouwt je visie stapsgewijze op. Dat betekent dat je voor de afronding van semester 1 je visie op het gebied van *leren en lesgeven en de pedagogische taak* beschrijft (deel 1 en 2). Later in de opleiding zal de visie worden aangevuld met je visie op de *maatschappelijke functie* van onderwijs (deel 3).

Criteria en beoordeling

De verschillende onderdelen (zie 1 t/m 3) van je visie voldoen aan de volgende criteria:

- duidelijke stellingname
- onderbouwing met argumenten
- toetsing aan eigen ervaringen en inzichten uit de stage. Je relateert je ideeën over leraarschap aan je persoonlijke ontwikkeling. Bijvoorbeeld: komt datgene wat je zegt over je visie ook overeen met wat je op de video laat zien?
- gebruik van theorie en relevante bronnen, geen opsomming maar betogend/beschouwend gebruiken.

Je toetst je ideeën aan de vakdidactische/pedagogische theorie.

Lay-out/vormgeving

- Bedenk een titel.
- Maak alinea's en subhoofdstukken om structuur aan te brengen.
- Schrijf in de ik-vorm.
- Maak gebruik van bronnen en verwijs volgens APA.
- Foutloos Nederlands en volgens de vormcriteria van schriftelijke verslaglegging.

De visie bestaat voor het beoordelingsgesprek na het eerste semester **uit maximaal 1000 woorden** (2 A4).

Koppeling met domeinen en criteria jaar 2, semester 1:

In het beoordelingsformulier vind je in **rood gearceerd** terug aan welke beoordelingscriteria je middels deze opdracht werkt.

Bijlage 3

Opdrachtbeschrijving voorwaardelijke opdracht 3:

Oplossingsgerichte gespreksvoering

Samenvatting

Je voert op stage twee oplossingsgerichte gesprekken met een leerling/student met een lichte studie(vaardigheden)- en/of leervraag. Beide gesprekken neem je op film op. Je selecteert uit beide gesprekken een aantal fragmenten waarmee je de stappen van het oplossingsgerichte gesprek en de onderliggende niet-weten vaardigheden het beste aan kunt tonen. Vervolgens analyseer en reflecteer je mondeling (in de video) op jouw gesprekken.

Context

Binnen en buiten de trainingen op de HvA, bijvoorbeeld op stage en tijdens samen- en zelfstudiemomenten ga je je verdiepen in en oefenen met de methodiek van oplossingsgerichte gespreksvoering. In de trainingen krijg je verdieping en oefen je actief de basisvaardigheden van oplossingsgerichte gespreksvoering met een leeftijdsgenoot. Voor het oefenen van de stappen van de oplossingsgerichte gespreksvoering zijn handreikingen gemaakt die als leidraad voor het gesprek dienen. Je past je opgedane kennis en vaardigheden toe op stage met een leerling/student die een lichte studie(vaardigheden)- en/of leervraag heeft. Je voert met deze persoon twee gesprekken, een startgesprek eind blok 1 en een vervolgesprek begin blok 2. Van beide gesprekken maak je opnamen en selecteer je fragmenten waarmee je aantoont te voldoen aan de criteria.

Benodigde literatuur:

- Bolt, A. (2017). *Het gezin centraal: Handboek voor ambulante hulpverleners* (9e compleet herziene druk). Uitgeverij SWP
- Aanvullende bestanden en/of artikelen op Brightspace, zoals de handreikingen van de methodiek, document met reflectie middels zelfregulatie en pdf van hoofdstuk 4 uit Terlouw H. & Visser B. (2017). *Relaties hanteren, beroepshouding en vaardigheden in woord en beeld* (4e editie). Thieme Meulenhoff.

Opdracht

Je maakt een video met daarin fragmenten van twee gesprekken die je hebt gevoerd met een leerling/student. Hierin staan de fases in de oplossingsgerichte gespreksvoering centraal, evenals het type samenwerkingsrelatie dat je als leraar pedagogiek met de leerling/student hebt.

Je laat de videocompilatie (filmfragmenten + analyse en reflectie) tijdens een bijeenkomst van pedagogisch en didactisch handelen 1 zien en ontvangt gericht op de criteria van de opdracht en de dimensies.

Criteria en beoordeling

Aan deze opdracht is voldaan wanneer uit de feedback op de opdracht blijkt dat je aan de volgende criteria tegemoet bent gekomen:

- Je laat zien dat je een gesprek kunt voeren aan de hand van de stappen van oplossingsgerichte gespreksvoering.
- Je laat zien dat je de niet-weten vaardigheden (aansluitende actieve houding, tempo en mimiek) beheerst.
- Je laat zien dat je kunt aansluiten op de samenwerkingsrelatie (bieden van emotionele steun).
- Je laat zien dat je de actief kunt luisteren en open-, kernachtige-, krachtige vragen kunt stellen, kunt doorvragen, parafraseren en samenvatten.

- Je analyseert de gevoerde oplossingsgerichte gesprekken, geeft de sterktes en de zwaktes aan en onderbouwd dit met theorie en passende handelingsalternatieven.
- Je concludeert vanuit je sterke en zwakte analyse met een reflectie op je eigen gedrag en geeft helder aan wat je wilt versterken of afzwakken en geeft eigen leerwensen aan.

De voorwaarden die aan deze beeldopnamen worden gesteld zijn:

- De geselecteerde filmfragment(en) en de mondelinge reflectie zijn als één videobestand (geen losse linkjes) ingeleverd op Brightspace.
- Je toont in de video jouw vraag en reactie van de leerling/student (wanneer reactie erg lang duurt knip je hierin).
- Totale duur (filmfragmenten + analyse en reflectie) is maximaal 20 minuten.
- Op de filmfragmenten is jouw gezicht en dat van de leerling/student zichtbaar (mag van zijkant) en zijn jullie beiden goed verstaanbaar.
- Er zijn van beide gevoerde gesprekken fragmenten herkenbaar opgenomen in de eindopdracht.
- Zorg voor een kwalitatief goede opname. Let op de camerastand (tegenlicht en let op eventuele externe ruis).

Koppeling met domeinen en criteria jaar 2, semester 1:

In het beoordelingsformulier vind je in **blauw gearceerd** terug aan welke beoordelingscriteria je middels deze opdracht werkt.

Bijlage 4: Niveaus van het ZelCommodel

Niveau A:	Niveau B:	Niveau C:
<p><i>Complexiteit: laag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Korte enkelvoudige opdracht, bekend, overzichtelijk, gestructureerd, in één situatie ▪ Toepassen van standaardprocedures ▪ Beperkte eisen ▪ Monodisciplinair ▪ Basiskennis en -vaardigheden ▪ Bekende situatie ▪ Weinig partijen, weinig interactie ▪ Weinig afbreukrisico 	<p><i>Complexiteit: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meerdere opdrachten, deels bekend, deels te onderzoeken, in één situatie, of enkelvoudige opdracht in wisselende, nieuwe situaties ▪ Aanpassen van standaardprocedures in wisselende situaties ▪ Belangrijke eisen ▪ Beperkt multidisciplinair ▪ Specialistische kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, maar overzichtelijke situatie ▪ Meerdere partijen, redelijk veel interactie ▪ Redelijk groot afbreukrisico 	<p><i>Complexiteit: hoog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Diversiteit aan onbekende (deel)opdrachten, in wisselende nieuwe situaties ▪ Geen standaardaanpak, nieuwe procedures moeten worden toegepast/bedacht ▪ Strengere eisen ▪ Multidisciplinair ▪ Nieuwe kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, niet-transparante situatie ▪ Veel partijen, veel interactie ▪ Groot afbreukrisico
<p><i>Zelfstandigheid: laag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Instructie, begeleiding en/of toezicht ▪ Overlegt over te maken keuzes ▪ Schakelt hulp in bij onverwachte omstandigheden ▪ Verantwoordelijk voor goede uitvoering van eigen werkzaamheden ▪ Assisterende, operationele rol 	<p><i>Zelfstandigheid: laag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Instructie, begeleiding en/of toezicht ▪ Overlegt over te maken keuzes ▪ Schakelt hulp in bij onverwachte omstandigheden ▪ Verantwoordelijk voor goede uitvoering van eigen werkzaamheden ▪ Assisterende, operationele rol 	<p><i>Zelfstandigheid: laag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Instructie, begeleiding en/of toezicht ▪ Overlegt over te maken keuzes ▪ Schakelt hulp in bij onverwachte omstandigheden ▪ Verantwoordelijk voor goede uitvoering van eigen werkzaamheden ▪ Assisterende, operationele rol

<p>Niveau B:</p> <p><i>Complexiteit: laag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Korte eenvoudige opdracht, bekend, overzichtelijk, gestructureerd, in één situatie ▪ Toepassen van standaardprocedures ▪ Beperkte eisen ▪ Monodisciplinair ▪ Basiskennis en -vaardigheden ▪ Bekende situatie ▪ Weinig partijen, weinig interactie ▪ Weinig afbreukrisico <p><i>Zelfstandigheid: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tussentijds begeleiding of begeleiding op afstand of op afroep ▪ Vrijheid van handelen binnen vastgesteld kader ▪ Gedeeltelijk verantwoordelijk voor eindresultaat ▪ Stimuleert of begeleidt anderen ▪ Tactische rol 	<p>Niveau C:</p> <p><i>Complexiteit: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meerdere opdrachten, deels bekend, deels te onderzoeken, in één situatie, of eenvoudige opdracht in wisselende, nieuwe situaties ▪ Aanpassen van standaardprocedures in wisselende situaties. ▪ Belangrijke eisen ▪ Beperkt multidisciplinair ▪ Specialistische kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, maar overzichtelijke situatie ▪ Meerdere partijen, redelijk veel interactie ▪ Redelijk groot afbreukrisico <p><i>Zelfstandigheid: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tussentijds begeleiding of begeleiding op afstand of op afroep ▪ Vrijheid van handelen binnen vastgesteld kader ▪ Gedeeltelijk verantwoordelijk voor eindresultaat ▪ Stimuleert of begeleidt anderen ▪ Tactische rol 	<p>Niveau D:</p> <p><i>Complexiteit: hoog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Diversiteit aan onbekende (deel)opdrachten, in wisselende nieuwe situaties ▪ Geen standaardaanpak, nieuwe procedures moeten worden toegepast/bedacht ▪ Strenge eisen ▪ Multidisciplinair ▪ Nieuwe kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, niet-transparante situatie ▪ Veel partijen, veel interactie ▪ Groot afbreukrisico <p><i>Zelfstandigheid: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tussentijds begeleiding of begeleiding op afstand of op afroep ▪ Vrijheid van handelen binnen vastgesteld kader ▪ Gedeeltelijk verantwoordelijk voor eindresultaat ▪ Stimuleert of begeleidt anderen ▪ Tactische rol
--	---	---

Niveau C:	Niveau D:	Niveau E
<p><i>Complexiteit: laag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Korte enkelvoudige opdracht, bekend, overzichtelijk, gestructureerd, in één situatie ▪ Toepassen van standaardprocedures ▪ Beperkte eisen ▪ Monodisciplinair ▪ Basiskennis en -vaardigheden ▪ Bekende situatie ▪ Weinig partijen, weinig interactie ▪ Weinig afbreukrisico 	<p><i>Complexiteit: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meerdere opdrachten, deels bekend, deels te onderzoeken, in één situatie, of enkelvoudige opdracht in wisselende, nieuwe situaties ▪ Aanpassen van standaardprocedures in wisselende situaties. ▪ Belangrijke eisen ▪ Beperkt multidisciplinair ▪ Specialistische kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, maar overzichtelijke situatie ▪ Meerdere partijen, redelijk veel interactie ▪ Redelijk groot afbreukrisico 	<p><i>Complexiteit: hoog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Diversiteit aan onbekende opdrachten, in wisselende nieuwe situaties ▪ Geen standaardaanpak, nieuwe procedures moeten worden toegepast/bedacht ▪ Strenge eisen ▪ Multidisciplinair ▪ Nieuwe kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, niet-transparante situatie ▪ Veel partijen, veel interactie ▪ Groot afbreukrisico
<p><i>Zelfstandigheid: hoog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Weinig sturing en begeleiding ▪ Grote vrijheid van handelen ▪ Grote verantwoordelijkheid voor eindresultaat ▪ Geeft leiding aan anderen ▪ Strategische rol 	<p><i>Zelfstandigheid: hoog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Weinig sturing en begeleiding ▪ Grote vrijheid van handelen ▪ Grote verantwoordelijkheid voor eindresultaat ▪ Geeft leiding aan anderen ▪ Strategische rol 	<p><i>Zelfstandigheid: hoog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Weinig sturing en begeleiding ▪ Grote vrijheid van handelen ▪ Grote verantwoordelijkheid voor eindresultaat ▪ Geeft leiding aan anderen ▪ Strategische rol

Literatuur: Bulthuis, P. (2013). De samenhang tussen zelfstandigheid en complexiteit: Het ZelCommodel, grip op competentieniveaus. EXAMENS, 2, 5-10. Geraadpleegd van <https://benno.fdmci.hva.nl/wp-content/uploads/sites/7/2019/01/Het-ZelCommodel-Grip-op-competentieniveaus.pdf>

Bijlage 5: Overzicht interactievormen

Overzicht interactievormen, thema's en literatuur

1. Interactie met als doel orde houden

Interactie tussen de leerling(en) en docent en tussen leerlingen onderling. Klassenmanagementtechnieken inzetten en gedrag vertonen volgens de Roos van Leary (dramatraining) om op een beoogde manier orde te houden en gewenst leerlinggedrag te bevorderen.

Suggestie te gebruiken bronnen: Teitler, P. & Teitler, R (202217). *Lessen in orde* (4e editie). Coutinho.

Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar: Handboek voor effectief lesgeven*. Pica. Hoofdstuk 7.

2. Interactie tijdens instructie

Interactie tussen docent en de leerling(en). Instructiemodellen en de rol van docent (bijv. activerende directe instructie, scaffolding en modellen) inzetten in een les.

Suggestie te gebruiken bronnen: Ast, van M., Loor, O. de & Spijkerboer, L. (oorspronkelijke auteurs S. Ebbens & S. Ettehoven) (2020). *Effectief Leren. De docent als regisseur* (5e editie). Noordhoff. Hoofdstuk 3. En: Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar: Handboek voor effectief lesgeven*. Pica. Hoofdstuk 6.

3. Interactie en taal

Interactie tussen de leerling(en) en docent en tussen leerlingen onderling. Technieken voor het bevorderen van taalgericht vakonderwijs, taalbewust beroepsonderwijs.

Suggestie te gebruiken bronnen: Hajer, M. & Meestringa, T. (2020). *Handboek Taalgericht vakonderwijs* (4e editie). Coutinho.

4. Interactie door middel van vraagtechnieken.

Interactie tussen docent en de leerlingen. Soorten, functie en doel van leergesprekken zoals het onderwijsleergesprek, het socratisch gesprek, de reflectieve dialoog of vragen stellen in een les.

Suggestie te gebruiken bronnen: Ast, van M., Loor, O. de & Spijkerboer, L. (oorspronkelijke auteurs S. Ebbens & S. Ettehoven) (2020). *Effectief Leren. De docent als regisseur* (5e editie). Noordhoff. Hoofdstuk 4.

5. Interactie tussen leerlingen stimuleren.

Interactie tussen leerlingen onderling. Werkvormen gericht op het activeren van je leerlingen zoals onderzoekend leren, authentiek leren, projectonderwijs, ondernemend onderwijs en samenwerkend leren.

Suggestie te gebruiken bronnen:

Ast, van M., Loor, O. de & Spijkerboer, L. (oorspronkelijke auteurs S. Ebbens & S. Ettekoven) (2020). *Effectief Leren. De docent als regisseur (5e editie)*. Noordhoff. Hoofdstuk 5.

6. Digitale interactie:

***Deze interactievorm komt aan bod bij de andere vijf interactievormen. Tevens is er de genoemde Brightspace module beschikbaar *Online lesgeven*.**

Interactie tussen de leerling(en) en docent en tussen leerlingen onderling gebruik makend van digitale technieken. Effectieve didactische strategieën met ondersteuning van ICT om sturing te geven aan leerprocessen van leerlingen gericht op interactie.

Suggestie te gebruiken bronnen: Brightspace module *Online lesgeven*.

Bijlage 6 : Werkplekleren en professionaliseren in jaar 2 van de lerarenopleiding pedagogiek

Bron: [Gedrag en Passend Onderwijs | NRO](#)

1. Lerarenopleiding pedagogiek voltijd

1.1 Het beroep van leraar pedagogiek

De studenten in deze vernieuwde lerarenopleiding worden opgeleid voor het beroep van leraar pedagogiek met eventueel een tweede bevoegdheid indien zij voor dat traject kiezen. Na afloop van de opleiding zijn ze leraren die vanuit een sterk **pedagogisch bewustzijn** en **expertise** een bijdrage kunnen en willen leveren aan het versterken van mogelijkheden voor alle leerlingen/studenten om te worden wie ze willen en kunnen zijn (**kansengelijkheid**). Dit doen ze door leerlingen/studenten uit te dagen en te ondersteunen zowel in hun vakgebied(en) als in de brede ontwikkeling van de leerling/student (**goed leraarschap**). Daarbij kunnen ze samen met collega's eigenzinnige keuzes kunnen maken (**zelfregie/agency**) in het ontwerpen van krachtige en veilige leeromgevingen (**vernieuwend onderwijs**).

De keuzes voor de opleidingsscholen, de vorm van het werkplekleren en de invulling van de professionaliseringslessen (alsmede uiteraard de rest van het onderwijs) dragen bij aan de ontwikkeling van de student tot de docent zoals hierboven beschreven.

1.2 Zes domeinen

Er zijn zes domeinen geformuleerd waarbij de landelijke bekwaamheidseisen zijn geïntegreerd:

1. **Pedagogisch handelen:** Je creëert een stimulerend pedagogisch klimaat
2. **Didactisch handelen:** Je stimuleert de ontwikkeling en het leren van de leerlingen/studenten
3. **Vakinhoud:** Je beheerst de inhoud van je vak(ken) in relatie tot de (les)praktijk
4. **Professionele identiteit:** Je handelt professioneel en kunt je professionele ontwikkeling zelf vormgeven
5. **Innoverend vermogen:** Je ontwikkelt passende en innovatieve interventies door middel van methodisch onderzoek
6. **Samenwerken:** Je werkt constructief samen binnen de verschillende leergemeenschappen en met alle relevante en betrokken partijen op de scholen

Deze zes domeinen zijn leidend bij de professionalisering van de student gedurende de gehele opleiding. Per domein zijn er per leerjaar criteria geformuleerd die het niveau omschrijven. Daarnaast is per leerjaar omschreven binnen welke context, zoals beschreven in het ZelCommodel van Bulthuis (2013), de criteria aangetoond dienen te worden. De student is verantwoordelijk voor het verwerven en aantonen van deze criteria: de student moet aantonen welke leeractiviteiten zijn ondernomen en tot welke resultaten dat heeft geleid.

2. Werkplekieren en professionaliseren

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet wat werkplekieren en professionaliseren inhoudt en wat de rol is van de verschillende betrokken partijen.

2.1 Inhoud werkplekieren en professionaliseren

In jaar 2 is Werkplekieren en professionaliseren geen apart vak meer, maar is het geïntegreerd met het onderwijs op de HvA in de modules Pedagogisch en didactisch handelen 1 en 2. In de praktijk betekent dit dat de theoretische kennis van de student en de toepassing hiervan in de praktijk, de professionele houding en handelen op de werkplek en de professionele ontwikkeling van de student geïntegreerd getoetst worden. Hiervoor volgt de student onderwijs op de HvA, loopt een dag stage en volgt professionaliseringslessen op de HvA waarbij aandacht wordt besteed aan het werkplekieren en de professionele houding, identiteit en ontwikkeling.

Het algemene doel van het werkplekieren jaar 2 is om de pedagogische basis en houding verder te versterken door al werkend en lerend kennis en vaardigheden te verwerven. Ook zal de student in dit jaar meer ervaring opdoen met het verzorgen en begeleiden van onderwijsactiviteiten, waarbij het verzorgen van lessen binnen het eigen vakgebied of gebieden aan groepen leerlingen/studenten een grotere plek in zullen nemen, om didactische vaardigheden verder te ontwikkelen. Dit gebeurt

uiteraard in samenwerking met de opleidingsschool en collega's. De opleidingsschool geeft de student de gelegenheid om te leren en zich te ontwikkelen. De ontwikkeling van de student is erop gericht om te voldoen aan de beoordelingscriteria op het niveau van jaar 2, zoals beschreven in de beoordelingsformulieren voor Pedagogisch en didactisch handelen 1 en 2.

De student ervaart dit jaar uiteenlopende onderwijs- en onderwijs gerelateerde situaties en zal vaker een onderwijsactiviteit voor een groep verzorgen. Er is daarbij ruimte voor persoonlijke invulling. Er is samenhang tussen het werkplekleren en de andere onderdelen van de opleiding: toepassingsmogelijkheden van de theorie in de praktijksituatie worden zichtbaar, en in de praktijk opgeroepen leervragen hebben een plek in de andere onderdelen van de opleiding. Verder is het werkplekleren en professionaliseren erop gericht dat de student samenhang ervaart binnen zijn eigen ontwikkeling: de verschillende bekwaamheden en domeinen zijn verbonden en beïnvloeden elkaar. Bovendien hangt de ontwikkeling sterk samen met de persoonlijke ervaringen, inzichten en kwaliteiten. Deze ontwikkeling maakt de student steeds inzichtelijk voor zichzelf en zijn begeleiders.

Het werkplekleren wordt ingericht aan de hand van drie componenten. Deze drie componenten vormen de inhoud van het werkplekleren van de student en worden zo ingericht dat de student zich ontwikkelt en vervolgens aan kan tonen dat aan de beoordelingscriteria voor Pedagogisch en didactisch handelen 1 en 2 wordt voldaan. Het gaat om de volgende drie componenten:

1. Opdrachten die door de HvA worden opgegeven
2. Opdrachten vanuit de stageschool die de student in overleg met de werkplekbegeleider opakt en uitvoert
3. Leerdoelen die de student onder begeleiding van de HvA-coach en werkplekbegeleider opstelt

De student voert verschillende onderwijsactiviteiten en taken uit waarin het werken met leerlingen/studenten vanuit een pedagogische basis centraal staat. Het begeleiden en ontwerpen, uitvoeren en evalueren van onderwijsactiviteiten en het reflecteren op het leerproces gebeurt nog met sturing vanuit de HvA en onder begeleiding van de werkplekbegeleider en/of de HvA-coach. De kennis aangeboden op de opleiding kan direct toegepast worden in de praktijk en de student krijgt de vrijheid om verschillende toepassingen uit te proberen en kan zich ontwikkelen binnen veilige kaders waarin de eindverantwoordelijkheid niet bij de student ligt (zie niveau B en C van het ZelCommodel).

De Takenwaaier (zie ondersteunende materialen in Brightspace) kan als inspiratiebron gebruikt worden om stagetaken te formuleren.

2.2 Professionaliseringslessen op de HvA

In de professionaliseringslessen op de HvA wordt de student door de HvA-coaches begeleid bij de persoonlijke en professionele ontwikkeling. In deze lessen wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van de student als lerende professional en ligt er focus op het ontwikkelen en nemen van regie met betrekking tot het eigen leer- en ontwikkelproces. Onderwerpen die onder andere aan

bod komen in jaar 2 zijn: studievaardigheden, zelfinzicht, zelfsturing, professionele houding en verwachtingen in een professionele leergemeenschap, stagetaken en leerdoelen, reflectievaardigheden en het schrijven van een reflectielogboek, het maken en bijhouden van een portfolio, het schrijven van een zelfevaluatie en het voeren van een assessmentgesprek.

2.3 Werkplekieren op de opleidingsschool

Het gehele schooljaar vindt het werkplekieren plaats op één van de scholen waar de lerarenopleiding pedagogiek een samenwerkingsverband mee heeft. Het werkplekieren beslaat 8 uur per week op de donderdag en loopt tot het einde van het studiejaar. Indien het rooster van de student het toelaat is het mogelijk (een enkele keer) van de donderdag af te wijken en op een andere dag/dagdeel stage te lopen. Dit kan echter alleen wanneer alle partijen akkoord zijn. Een voorwaardelijke eis voor het succesvol afronden van Pedagogisch en didactisch handelen 1 en 2 is een door de stageschool ondertekende urenverantwoording. Wanneer de student een werkplek heeft gevonden levert de student een compleet ingevulde stageovereenkomst in bij het stagebureau van pedagogiek.

2.4 De rol van betrokken partijen bij werkplekieren in Pedagogisch en didactisch handelen 1 en 2.

De verschillende partijen die betrokken zijn bij Werkplekieren en professionaliseren zijn:

- de student
- de werkplekbegeleider
- de schoolopleider
- de HvA-coach
- de HvA-assessor

Van de student wordt verwacht dat de student:

1. de werkplekbegeleider op de school adequaat informeert over doel, inhoud en organisatie van zijn werkplekieren;
2. zorgdraagt voor het invullen en ondertekenen van het stagecontract en het registreren van de stage;
3. zich actief opstelt: leeractiviteiten voorstelt, vragen stelt en om ondersteuning of advies vraagt, zorgt dat afspraken voor begeleidingsgesprekken worden gemaakt enzovoorts;
4. inzichtelijk maakt wat de student met de feedback doet ten aanzien van het werkplekieren;
5. de begeleiders, zowel op de school als op de opleiding, inzicht geeft in de verplichte opdrachten en de voortgang;
6. duidelijk en op tijd afspraken maakt met de opleidingsschool met betrekking tot het uitvoeren van de verplichte opdrachten;
7. zich houdt aan afspraken wat betreft de stage en begeleiding;

8. minimaal vijf werkdagen voorafgaand aan de eindassessments de voorbereiding deelt met de werkplekbegeleider en de HvA-assessor.

Van de werkplekbegeleider wordt verwacht dat de werkplekbegeleider:

1. de student introduceert in de school, regelmatig contact heeft met de student en in allerlei situaties als wegwijzer fungeert;
2. voortgang en reflectiegesprekken voert met de student (minimaal 1x per twee weken, liefst elke week);
3. opgeleid is tot een tweedegraads leraar;
4. taken en doelstellingen met betrekking tot het werkplekleren en verantwoordelijkheden met de student bespreekt;
5. zorg draagt voor voldoende leer- en ervaringsmogelijkheden voor de student;
6. ervaringen bespreekt en feedback geeft op het functioneren van de student;
7. beoordelingscriteria met de student bespreekt en daar feedback op geeft;
8. contact onderhoudt met de coach van de HvA vanuit de opleiding over de voortgang van de student;
9. samen met de HvA-assessor het summatieve beoordelingsgesprek voert en hierbij input levert voor de beoordeling.

Van de schoolopleider wordt verwacht dat de schoolopleider:

1. zorg draagt voor de kwaliteit van de werkplekbegeleider(s);
2. intervenueert indien nodig;
3. samen met de werkplekbegeleider betrokken is bij de beoordeling van de student.

Van de HvA-coach wordt verwacht dat de HvA-coach:

1. voortgang en reflectiegesprekken voert met de student;
2. taken en doelstellingen van het werkplekleren en verantwoordelijkheden met de student bespreekt;
3. ervaringen bespreekt en feedback geeft op het functioneren van de student;
4. beoordelingscriteria met de student bespreekt en daar feedback op geeft;
5. contact onderhoudt met de werkplekbegeleider vanuit de opleiding over de voortgang van de student;

Van de HvA-assessor wordt verwacht dat de HvA-assessor:

1. samen met de werkplekbegeleider het summatieve beoordelingsgesprek voert met de student, en de beoordeling (waarbij de input van de werkplekbegeleider als wel de schoolopleider worden meegenomen) afrondt, de student van feedback voorziet en het cijfer in SiS registreert.

2.5 Afspraken en planning

Afspraken die gelden worden middels een stagecontract vastgelegd, die wordt opgemaakt in drievoud en ondertekend namens de stage-instelling, door de student en namens de opleiding. Eén exemplaar is bestemd voor de student, één voor de stage-instelling en één voor de opleiding. Het stagecontract is in Brightspace te vinden en te downloaden.

De student is verantwoordelijk voor het aanvragen van de VOG. Dit gaat in samenspraak met de opleidingsschool.

2.6 Intimidatie op de stageplek of de opleiding

Wanneer de student ongewenst gedrag ervaart zoals bijvoorbeeld seksuele intimidatie of ongewenste intimiteiten, pesten, buitensluiten, machtsmisbruik of onthouding van belangrijke informatie die nodig is voor het functioneren van de student of stagiair(e), dan kan de student zich richten tot de vertrouwenspersoon van de HvA. Dit kan altijd, ook als de student twijfelt of het gedrag dat de student ervaart ernstig genoeg is of wanneer de student het gevoel heeft dat de ander er niet op uit is om te kwetsen.

De vertrouwenspersoon houdt zich tevens bezig met voorlichting over en preventie van (seksuele) intimidatie en ongewenst gedrag. Daarom is het van belang dat de student dit gedrag meldt bij de vertrouwenspersoon, ook wanneer het niet de student zelf betreft of wanneer de student het zelf wel weet op te lossen. De inhoud van de gesprekken wordt vertrouwelijk behandeld.

3. Portfolio (en reflectielogboek)

De student houdt een reflectielogboek bij waarbij de student zijn/haar/hun ontwikkeling met de HvA coach deelt én verzamelt gedurende het jaar bewijzen in het persoonlijke digitale portfolio (Portflow) dat per domein is ingedeeld. Het portfolio is onderdeel van de beoordeling zoals beschreven in de modulehandleidingen voor Pedagogisch en didactisch handelen 1 en 2.

Tijdens de professionaliseringlessen wordt er aandacht besteed aan het vullen en gebruik van het portfolio alsmede het voorbereiden op het assessment en het schrijven van een evaluatie per domein.